

Кәсіптік стандарт: «Тасты құрылыстардың реставраторы»

1-ші тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолдану аясы: "Тасты құрылыстардың реставраторы" кәсіптік стандарты (бұдан әрі – кәсіптік стандарт) "Кәсіптік біліктілік туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабының 5-тармағына сәйкес және кәсіпорындарда персоналды оқытуға, білім беру ұйымдары қызметкерлері мен түлектерінің кәсіптік біліктілігін тануға және ұйымдарда және ұйымдарда персоналды басқару саласындағы кең ауқымды міндеттерді шешу мақсатында әзірленіп, мәдениет саласында қолданылады.

2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:

1) білім – кәсіптік міндет шеңберінде іс-әрекеттерді орындау үшін қажетті зерделенген және меңгерілген ақпарат;

2) дағды – кәсіби тапсырманы толығымен орындауға мүмкіндік беретін білім мен дағдыларды қолдану қабілеті;

3) информалды білім – білім беру ұйымдарынан және білім беру қызметтерін ұсынатын ұйымдардан тыс күнделікті қызмет барысында алынатын және оқыту нәтижелерін растайтын құжатты берумен сүйемелденбейтін білім беру түрі;

4) машық – кәсіптік міндет шеңберінде жекелеген бірлі-жарым іс-әрекетті физикалық тұрғыдан және (немесе) ақыл оймен орындау қабілеті.

3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады

1) ҰБШ – ұлттық біліктілік шеңбері;

2) СБШ – салалық біліктілік шеңбері;

3) ЭҚЖЖ – экономикалық қызметтің жалпы жүктеуіші;

4) БТБА – бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы;

5) БА – біліктілік анықтамалығы;

6) БХСЖ – білім берудің халықаралық стандартты жіктелуі.

2-ші тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Название профессионального стандарта: Тасты құрылыстардың реставраторы

5. Кәсіптік стандарттың коды: R91030080

6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:

R Өнер, ойын-сауық және демалыс

91 Кітапханалардың, архивтердің, музейлердің және өзге де мәдениет саласындағы қызметтер

91.0 Кітапханалардың, архивтердің, музейлердің және өзге де мәдениет саласындағы қызметтер

91.03 Тарихи орындар мен ғимараттар және ұқсас туристік көрікті жерлер

91.03.0 Тарихи орындар мен ғимараттар және ұқсас туристік көрікті жерлер

7. Краткое описание профессионального стандарта: Ғылыми-жобалық құжаттамаға сәйкес тарих және мәдениет ескерткіштерін ғылыми реставрациялау, консервациялау, қалпына келтіру.

8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:

1) Тасты құрылыстардың реставраторы - 4 уровень ОРК

3-ші тарау. Кәсіптер карточкалары

9. Кәсіптің карточкасы «Тасты құрылыстардың реставраторы»:			
Топтың коды:	2651-1		
Қызмет атауының коды:	2651-1-001		
Кәсіптің атауы:	Тасты құрылыстардың реставраторы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
подуровень квалификации по ОРК:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Дизайн, азаматтық ғимараттарды жобалау, қалпына келтіру, қайта құру	Біліктілік:

Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:		
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2621-3-003 Өнер туындылары мен тарихи ескерткіштерді реставратор 2651-9-002 Көркем бұйымдар мен сәндік заттарды қалпына келтіруші	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Кәсіби қызмет саласында, еңбек жағдайларының мазмұнына, сапасына, қызметкерлердің біліктілігі мен құзыреттілігіне қойылатын талаптарды белгілеу.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Тарих және мәдениет ескерткіштерін ғылыми-реставрациялау және консервациялау жұмыстарына дайындау кезінде техникалық жұмыстарды орындау 2. Күрделі қабырғалар мен тас құрылымдарды қалау
	Қосымша еңбек функциялары:	1. Тасты құрылыстардың элементтерін орнату 2. Тасты құрылыстарды нығайту және ғылыми-қалпына келтіру
Еңбек функциясы 1: Тарих және мәдениет ескерткіштерін ғылыми-реставрациялау және консервациялау жұмыстарына дайындау кезінде техникалық жұмыстарды орындау	Дағды 1: Тарих және мәдениет ескерткіштерін сақтау бойынша ғылыми-жобалық құжаттаманы іске асыру үшін өндірістің дайындық жұмыстарын орындай білу.	Машықтар:
		1. Тарих және мәдениет ескерткіштерін сақтау жөніндегі ғылыми-жобалық құжаттаманың сәулеттік және реставрациялық бөлімдерін іске асыра білу. 2. Жекелеген архитектуралық-реставрациялық және көлемдік-жоспарлау шешімдерін қалпына келтіру, консервациялау жөніндегі жұмыстарды орындау көлемі мен мерзімдерін айқындау. 3. Тарих және мәдениет ескерткіштерін сақтау үшін күрделі архитектуралық-реставрациялық және көлемдік-жоспарлау шешімдерін іске асыру. 4. Еңбекті қорғау, өрт, өнеркәсіптік және экологиялық қауіпсіздік талаптарына, тас конструкцияларын қалпына келтірушінің жұмыс орнын ұйымдастыру ережелеріне сәйкес жұмыс орнының жай-күйін сақтау. 5. Тарих және мәдениет ескерткіштерінде ғылыми-реставрациялау жұмыстарын орындау кезінде жабдықтарды, аспаптар мен құрылғыларды пайдалану. 6. Жұмыста қолданылатын материалдардың сапасын анықтау.

		Білімдер: 1. Тасты құрылыстарды реставрациялаушының жұмыс орнын жоспарлауға және жабдықтауға қойылатын талаптар. 2. Қызметкерге әсер ететін негізгі қауіпті және зиянды өндірістік факторлар. 3. Тарих және мәдениет ескерткіштерінде ғылыми-реставрациялау, консервациялау жұмыстарын жүргізу тәртібіне әдістемелік құжаттардың талаптары. 4. Жеке қорғаныс құралдарын қолдану ережелері. 5. Тарих және мәдениет ескерткіштерін сақтау теориясы мен әдістемесі. 6. Архитектуралық стильдердің тарихы мен ерекшеліктері, декор элементтері мен сәндік-қолданбалы өнер объектілерін архитектуралық-көркемдік өңдеу ерекшеліктері. 7. Зардап шеккендерге алғашқы көмек көрсету әдістері. 8. Қысқы жағдайларда ғылыми-реставрациялау жұмыстарының ерекшеліктері және оларды орындау кезінде еңбекті қорғау талаптары. 9. Қабырғаларды сылақтың астына немесе қалау барысында тігістерді кестелеу тәсілдері мен ережелері. 10. Ғылыми-реставрациялық технологиялар мен құрылыс-монтаждау жұмыстарының әдістерінің негіздері. 11. Құралдарды, механизмдерді және құрылғыларды пайдалану ережелері. 12. Тарихнамалық және мәдениеттанулық жұмыстарды қоса алғанда, ғылыми-реставрациялау жұмыстарын жүргізудің түрлері мен әдістері. 13. Құрылыс материалдарын қоршаған ортаның қолайсыз факторларынан сақтау және қорғау ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Күрделі қабырғалар мен тас құрылымдарды қалау	Дағды 1: Сәулеттік-реставрациялық, функционалдық, көлемдік-көңістіктік, жоспарлау, көркемдік-сәндік, стильдік және басқа да шешімдерді іске асыру.	Машықтар: 1. Тарих және мәдениет ескерткішінің бөлшектерін және/немесе тұтас ескерткішін ғылыми-реставрациялау жұмыстарын орындау. 2. Тарих және мәдениет ескерткіштерін ғылыми-қалпына келтіру процесінде пайдалану үшін материалдарды таңдай білу. 3. Пышақ линтельдерін төсеу және тігістерді тігу үшін құрал мен құрылғыларды қолдану. 4. Берілген үлгіге сәйкес сәндік түсті кірпішпен бір уақытта төсеу арқылы кірпішті өру. 5. Айнымалы қималы ұңғымаларды және дөңгелек және шатырлы қималы коллекторларды қалауға арналған құрал-саймандар мен құрылғыларды пайдалану. 6. Стандартты емес шығыңқы сызықтар мен саңылауларды біріктіру. 7. Тікбұрышты қиманың карниздері мен бағандарын қалауға арналған құрал мен құрылғыларды қолдану. 8. Табиғи тасты қалауға арналған құрал мен құрылғыларды қолдану. 9. Кесілген тасты қалауға арналған құрал мен құрылғыларды қолдану.

Білімдер:

1. Тарих және мәдениет ескерткіштерін сақтау жөніндегі жұмыстарға қойылатын негізгі талаптар.
2. Тарих және мәдениет ескерткіштерін қалпына келтіру және сақтау-ғылыми теория мен әдіснаманың принциптері.
3. Ғылыми-реставрациялау және сәулет-құрылыс жұмыстарының құралдары мен әдістері.
4. Материалтану негіздері, тарих және мәдениет ескерткіштерінің бұйымдары мен конструкциялары, олардың техникалық, технологиялық, эстетикалық және пайдалану сипаттамалары.
5. Құрылыс, реставрациялау және монтаждау жұмыстарын жүргізудің негізгі технологиялары.
6. Күрделі қабырғаларды қалау барысында сылақтың астына және тігістерді кестелеу әдістері мен ережелері.
7. Бір уақытта орташа күрделі және күрделі жылуоқшаулаумен және қаптаумен бірге қабырғаларды төсеу әдістері мен ережелері.
8. Берілген үлгіге сәйкес сәндік түсті кірпішпен бір уақытта қапталған қабырғаларды қалау әдістері мен ережелері.
9. Айнымалы қималы ұңғымаларды және дөңгелек және шатырлы қималы коллекторларды қалау, карниздерді қалау, тікбұрышты қималы бағандарды қалау тәсілдері мен ережелері.
10. Аркалы көпірлердің, құбырлардың, науалар мен бастардың су үсті құрылыстарының табиғи тастан қалау тәсілдері мен ережелері.
11. Тік сызықты көпір тіректерінің сыртқы тік қатарларын кесілген тастан қалау әдістері мен ережелері.
12. Жер сілкінісіне төзімді ғимараттардың кірпіш қалауында темірбетонды армокаркастарды, ойықтар мен төсемдердің жақтауларын салу тәсілдері мен ережелері.
13. Құралдарды, станоктарды және басқа механизмдерді пайдалану ережелері мен әдістері.

Дағдыны тану мүмкіндігі:

-

Қосымша еңбек функциясы
1:
Тасты құрылыстардың
элементтерін орнату

	Дағды 1: Барлық түрдегі кірпіш құрылыстар мен аркаларды қалауға арналған құралды қолдану.	Машықтар: 1. Кірпіштердің арасын тігу үшін және тігістерді тығыздау кезінде құрал-саймандар мен құрылғыларды қолдану. 2. Терезе тақталарын және баспалдақтардың жекелеген сатыларын бөлшектеуге және монтаждауға арналған жабдықты, құрал-саймандарды және құрылғыларды пайдалану. 3. Темірбетон арқалықтарды, еден және жабын плиталарын, қалқаларды, баспалдақ марштарын, алаңдарды, балкон плиталарын, баспалдақтарды, терезе және есік балкон қораптары мен блоктарын, терезе тақталары мен плиталарын монтаждау кезінде жабдықты, құрал-саймандарды және құрылғыларды пайдалану. 4. Жабындардың, қабырғалар мен қалқалардың, желдету блоктарының, асбест-цемент құбырларының анкерлік құрылғыларын орнату кезінде құрал-саймандар мен құрылғыларды пайдалану. 5. Барлық түрдегі өрілімдерін білу. 6. Шыны блоктардың конструкцияларын төсеу және шыны профильді саңылауларды толтыру. 7. Саусақтардағы және тартылатын өзектердегі блокты, пакеттік тіректерді орнату, бөлшектеу, қайта орнату. 8. Ғылыми-реставрациялау жұмыстарын орындау барысында күрделі жұмыс және құрастыру сызбаларын оқу Білімдер: 1. Тарих және мәдениет ескерткіштерін реставрациялау, консервациялау және қалпына келтіру технологиясының негіздері. 2. Тарих және мәдениет ескерткіштерінің архитектуралық стильдері мен көркемдік безендірілуінің тарихы мен ерекшеліктері. 3. Барлық түрдегі кірпіш өрілімдерін бөлшектеуге арналған құралдар мен құрылғылардың түрлері мен мақсаты. 4. Барлық түрдегі кірпіш өрілімдерін бөлшектеу әдістері мен ережелері. 5. Құрама темірбетон конструкцияларында, жабындарда және жабындарда тігістерді тығыздау тәсілдері мен ережелері. 6. Тас ғимараттар мен құрылыстарды салу кезінде қолданылатын құрама құрылымдардың негізгі түрлері. Дағдыны тану мүмкіндігі:
Қосымша еңбек функциясы 2: Тасты құрылыстарды нығайту және ғылыми-қалпына келтіру		-

	Дағды 1: Ғылыми-реставрациялық және өзге де жұмыстар көлемін уақтылы және сапалы орындау.	
	Машықтар: 1. Ескерткішті сақтау, белгілі бір учаскені қалпына келтіру бойынша өз бетінше жұмыс істеу дағдыларын игеру. 2. Қабырғаларды, аркалар мен күмбездерді қалпына келтіру және қалау үшін құрал-саймандар мен құрылғыларды пайдалану. 3. Дөңгелек және ауыспалы қимадағы бағандар мен жеке тұрған құбырларды қалауға арналған құрал-саймандар мен құрылғыларды пайдалану. 4. Тарих және мәдениет ескерткіштерінің табиғи кесілген тастан қалауды тас таңдаумен орындау. 5. Кесілген тасты қалауға арналған құрал мен құрылғыларды қолдану. 6. Өкшетірек тастарын қалауды орындау. 7. Ғылыми-жобалық құжаттамаға сәйкес типтік емес бөлшектердің жекелеген элементтерін, тарих және мәдениет ескерткішінің күрделі геометриялық нысандарын пішу және дайындау. 8. Жұмыс сызбаларына сәйкес әр түрлі конструкциялардың күрделі, типтік емес конструкция түйіндерін қаптау. 9. Тиісті құрылымдар үшін қажетті материалдар санын есептеу. 10. Тарих және мәдениет ескерткішінің тас элементтерінің барлық түрлерін нүктелік қалпына келтіру.	
	Білімдер: 1. Тарих және мәдениет ескерткіштерінің архитектуралық стильдері мен көркемдік безендірілуінің тарихы мен ерекшеліктері. 2. Ғылыми-реставрациялау, құрылыс және монтаждау жұмыстарын жүргізудің негізгі технологиялары. 3. Негізгі қалпына келтіру және құрылыс материалдары, бұйымдар, конструкциялар және олардың техникалық, технологиялық, эстетикалық және пайдалану сипаттамалары. 4. Кез-келген күрделіліктегі жұмыс және құрастыру сызбаларын оқу ережелері. 5. Күрделі тас бөліктері мен конструкцияларын ғылыми қалпына келтіру бойынша жұмыстарды жүргізу тәртібі мен тәсілдері. 6. Тарих және мәдениет ескерткіштеріне реставрациялық жөндеу, қалау және қаптау тәсілдері мен ережелері 7. Тарих және мәдениет ескерткішіне элементтерді, күрделі геометриялық пішіндерді және күрделі конструкцияларды пішу және дайындау ережесі. 8. Ғылыми-жобалық құжаттамаға сәйкес материалдар мен бөлшектерді іріктеу және жинақтау ережесі.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Дербестік және жауапкершілік Күйзеліске тұрақтылық Шыдамдылық Дәлдік	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	4	Ескерткіштерді реставрациялау және консервациялау жөніндегі маман
	4	Ағаш-қалпына келтіруші

10. Мемлекеттік органның атауы:

Қазақстан Республикасының Мәдениет және ақпарат министрлігі

Орындаушы:

Борамбаев Нурбек Медерович, +7 (705) 160 57 01, n.borambaev@msm.gov.kz

11. Әзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар):

"Мәдениеттерді жақындастыру орталығы" мемлекеттік музейі РМҚК филиалының ғылыми-әдістемелік бөлімі.

Орындаушылар:

Жумадилова Дарья Ертаевна, +7 (705) 708 72 22, daria_131_168@mail.ru

"Қазқайтажаңарту" ШЖҚ РМК.

Орындаушылар:

Максат Ажиханов, ,

12. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес: 12.01.2024 ж.

13. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: 05.12.2023 ж.

14. «Атамекен» Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: 15.02.2024 ж.

15. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: версия 1, 2024 ж.

16. Болжалды қайта қарау күні: 03.11.2027 ж.